

**МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ**

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ АСПІРАНТІВ**

з дисципліни

**«ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМИ
ПІДПРИЄМСТВАМИ»**

(для аспірантів)

МАУП

Київ-2016

Підготовлено професором кафедри фінансів і кредиту *В.Є. Сафоною*

Затверджено на засіданні кафедри теоретичної та прикладної економіки
(протокол №11 від 12.05.2016)

Схвалено Вченою радою Інститут міжнародної економіки та фінансів ім.Святої
Великої княгині Ольги (протокол №9 від 19.05.2016)

Сафонова В.Є. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної
роботи аспірантів з дисципліни «Проблеми економіки та управління сучасними
підприємствами» (для аспірантів). – К.: МАУП, 2016. – 16 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, питання для
дискусій, теми рефератів, а також список літератури.

Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2016

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна "Проблеми економіки та управління сучасними підприємствами" належить до циклу природничо-наукових та спеціальних дисциплін.

Мета вивчення дисципліни: є формування у аспірантів знань та вмінь щодо вирішення проблем економіки підприємства за сучасних умов, оцінювання його інноваційного потенціалу, обґрунтування та реалізації ефективних господарських рішень з розвитку економіки підприємства на інноваційних засадах.

Найбільш складні питання винесено на розгляд і обговорення під час семінарських занять. Також велике значення в процесі вивчення та закріплення знань має самостійна робота аспірантів.

Основна мета самостійної роботи аспірантів полягає в засвоєнні в повному обсязі навчальної програми та формуванні у аспірантів загальних і професійних інструментів формування та прояву компетенції, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Завдання методичних рекомендацій для самостійної роботи аспірантів з дисципліни «Проблеми економіки та управління сучасними підприємствами» полягає в чіткій, цілеспрямованій допомозі студентам в організації самостійної підготовки до семінарських занять. Для ефективного засвоєння курсу аспірант, працюючи самостійно, має опрацювати не тільки основні, а й додаткові літературні джерела з тем курсу.

Оскільки семінарські заняття є основним видом практичних занять і ефективним засобом набуття інструменту наукового мислення, їх метою є закріплення теоретичних знань, отриманих на лекції, застосування їх у сучасних економічних ситуаціях, намагання передбачити подальший розвиток.

Структура семінарського заняття:

- заслуховування матеріалів, підготовлених за планом заняття;

- дискусійне обговорення незрозумілих та важливих злободенних проблем;
- заслуховування фіксованих виступів.

Слід також бути готовим до написання рефератів. При цьому аспірант повинен навчитися вести пошук необхідної літератури в бібліотечних фондах МАУП, у мережі інтернет тощо.

**Зміст самостійної роботи з дисципліни
«ПРОБЛЕМИ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ СУЧАСНИМИ
ПІДПРИЄМСТВАМИ»**

Заняття 1.

Тема: " Сучасна система управління підприємством "

1. Підприємництво як господарююча система і форма реалізації бізнесу та підприємництва.

2. Характеристика загальної структури підприємства і її вплив на ефективність господарювання. Виробнича структура підприємства та чинники, що її визначають.

3. Об'єктивна необхідність і сутність управління. Функції управління підприємством, їх єдність і взаємодія. 4. Значення адаптивних організаційних структур управління в сучасних умовах динамічного ринкового середовища.

Теми фіксованих виступів

1. Планування як функція управління підприємством.
2. Основні принципи планування.

3. Система планів підприємства, логіка і методи їх розробки за ринкових умов господарювання.

4. Стратегічне (довгострокове) планування діяльності підприємства в умовах динамічного зовнішнього середовища.

5. Тактичне планування. Зміст і основні показники технічних планів підприємств.

6. Бізнес-план, його основні розділи і методи розробки.

7. Особливості оперативно-виробничого планування у різних типах виробництва.

8. Організація оперативного регулювання (диспетчерування) виробництва.

Література [1 – 3; 4; 8; 9; 11; 12; 22]

Питання для самостійного вивчення

1. Підприємницька діяльність відповідно до господарського кодексу України.

2. Формування національної моделі регулювання функціонування самостійних суб'єктів господарювання.

3. Відмінності між представництвом та філією в момент управління.

Заняття 2.

Тема: " Ринкове середовище функціонування підприємства "

1. Поняття і складові компоненти зовнішнього середовища господарювання.

2. Господарський та Цивільний кодекси: регулювання діяльності підприємства.

3. Загальна характеристика макросередовища господарювання в Україні.

Теми фіксованих виступів

1. Мікросередовище, його суб'єкти (постачальники ресурсів, споживачі продукції, посередники, конкуренти) і особливості їх впливу на інноваційно-інвестиційну діяльність підприємств та організацій.

2. Внутрішнє економічне середовище. Загальні та локальні принципи саморегуляції суб'єктів ринку. Етичні норми поведінки в бізнесі. Ринкові форми господарювання підприємств.

Література: [1 – 3; 4; 8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]

Питання для самостійного вивчення

1. Макросередовище господарювання і його чинники (природні, демографічні, політичні, науково-технічні, економічні, міжнародні), їх дія і способи урахування в підприємницькій стратегії господарюючих суб'єктів.

Заняття 3.

Тема: " Оборотні кошти з економічної та управлінських позицій "

1. Сутнісна характеристика оборотних коштів.
2. Методи розрахунку нормативів оборотних коштів (аналітичний, коефіцієнтний, прямого рахунку).
3. Обчислення нормативів оборотних коштів в окремих їхніх елементах (виробничих запасах, незавершеному виробництві, витратах майбутніх періодів, залишках готової продукції).
4. Визначення сукупного нормативу оборотних коштів підприємства.

Теми фіксованих виступів

1. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів: коефіцієнти оборотності (кількість оборотів) й завантаження, тривалість одного обороту, рентабельність; методика їх розрахунку.

2. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів (оптимізація запасів ресурсів і незавершеного виробництва; скорочення тривалості виробничого циклу; поліпшення організації матеріально-технічного забезпечення; прискорення реалізації виробленої продукції).

3. Проблеми нестачі оборотних коштів і поновлення їхньої величини до нормативного рівня за умови кризової ситуації на підприємстві.

Література [1 – 3; 8; 9; 12; 16; 17; 22]

Питання для самостійного вивчення

1. Режим робочого часу.
2. Класифікація галузей національної економіки за швидкістю обертання коштів.

Заняття 4.

Тема: " Інноваційні процеси у виробничій сфері. Змістова характеристика інноваційних процесів, їх роль у розвитку та підвищенні ефективності сучасного виробництва."

1. Класифікація інноваційних процесів, новин та нововведень, їх взаємозв'язок і взаємодія.

2. Методичні основи визначення впливу різних нововведень на ефективність виробничо-господарської та комерційної діяльності підприємств.

3. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства. Життєвий цикл продукції, процес її створення та освоєння.

Теми фіксованих виступів

1. Організаційні форми проектування та освоєння виробів, їх особливості за умов ринкового господарювання.

2. Проектно-конструкторська і технологічна підготовка виробництва.

3. Технічне завдання на проектування, ескізний і технічний проекти, їх зміст та особливості розробки в сучасних умовах.

Література [1 – 3; 4; 11; 12; 16; 22]

Питання для самостійного вивчення

1. Системи технологічної підготовки виробництва. Методи оцінки та вибір технологічних процесів.
2. Маркетингові інструменти на етапах інноваційного процесу.

Заняття 5.

Тема: " Сучасні проблеми формування собівартості і ціни на продукцію (послуги). "

1. Загальна характеристика поточних витрат підприємства, пов'язаних з
2. проектуванням (технічним вдосконаленням), виготовленням і реалізацією продукції (послуг) на ринку.
3. Собівартість продукції як синтетичний показник ефективності виробництва. Характеристика і класифікація витрат на виробництво. Розподіл витрат на постійні та змінні.
4. Узагальнення витрат підприємства у кошторисі витрат на виробництво.
5. Кошторис витрат: складові елементи, обчислення їх величини, загальний порядок складання.

Теми фіксованих виступів

1. Визначення собівартості окремих виробів. Статті калькуляції одиниці продукції (роботи, послуги). Методика їх обчислення. Проблеми і напрямки удосконалення калькулювання.
2. Методи визначення собівартості товарної продукції на основі калькуляції окремих виробів, кошторису витрат, розрахунків впливу окремих техніко-економічних факторів на динаміку собівартості.
3. Економічна сутність та види цін на продукцію (послуги) підприємства.
4. Цінова політика підприємства за умов ринкових відносин. Методи визначення цін на виготовлену продукцію (надання послуг).

Література [1 – 3; 4; 8; 9; 11; 12; 16; 17; 22]

Питання для самостійного вивчення

1. Види калькулювання витрат.
2. Методи управління калькуляцією.

Заняття 6.

Тема: " Фінансові результати та ефективність діяльності підприємства."

1. Фінансові результати як критерій досягнення мети функціонування підприємства.
2. Показники фінансових результатів і фінансово-господарського стану підприємства за сучасних умов.
3. Джерела інформації для проведення оцінки фінансово- господарського стану підприємства прямими та непрямими методами.
4. Прибуток і доход як основні показники фінансових результатів діяльності підприємства. Класифікація доходу та прибутку, особливості їх обчислення.

Теми фіксованих виступів

1. Джерела формування прибутку підприємства.

2. Алгоритм формування чистого прибутку підприємства.
3. Взаємозв'язок обсягів виробництва, собівартості та прибутку.
4. Проблеми підвищення прибутковості підприємства.
5. Методика оцінки фінансово-господарського стану підприємства майнового стану підприємства.
6. Показники оцінки ліквідності активів та платоспроможності підприємства, фінансової стійкості, ділової активності та рентабельності.

Література [1 – 3; 4; 8; 12; 16; 17; 22]

Питання для самостійного вивчення

1. Показники оцінки майнового стану підприємства.
2. Індикатори передкризового стану підприємства.
3. Оцінка рівня заглиблення кризи.

Заняття 7.

Тема: " Стратегічне управління підприємством "

1. Ринковий простір і мікросередовище функціонування підприємства.
2. Загальна характеристика ринку, його складових елементів та структури.

Визначення стратегічного управління: порівняльний аналіз та висновки.

Теми фіксованих виступів

1. Трактуювання сутності стратегічного управління та форм його у фаховій літературі.
2. Підходи щодо трактування сутності стратегічного управління.
3. Економічна природа корпоративного управління.

Питання для самостійного вивчення

1. Корпоративні права як об'єкт управління.
2. Інсайдерська та аутсайдерська системи корпоративного управління.

Заняття 8.

Тема: " Корпоративне управління та фінанси "

1. Сучасні моделі корпоративного управління (англо-американська, німецька та японська).
2. Логічна модель механізму стратегічного управління підприємства.
3. Характеристика елементів моделі механізму стратегічного управління.

Теми фіксованих виступів

1. Проблема стратегічного планування на вітчизняних підприємствах у сучасних умовах.
2. Теоретико-методологічне обґрунтування та методичне забезпечення реструктуризації підприємств.
3. Зовнішні й внутрішні передумови для проведення реструктуризації підприємств.

Питання для самостійного вивчення

1. Суб'єкти здійснення реструктуризації у залежності від форм власності та організаційно-правових форм підприємств.
2. Реструктуризація в системі корпоративного управління.
 3. Санація підприємства в системі реструктуризації.
 4. Банкрутство підприємства. Методи прогнозування банкрутства: модель Альтмана (Z модель), модель Аргенті (А-модель), модель Спрінгейта, інші методи та підходи.
 5. Робота з персоналом у системі заходів по реструктуризації.
 6. Соціальні наслідки та результати реструктуризації.

ПИТАННЯ ДЛЯ ДИСКУСІЙ

1. Цілі і напрямки діяльності підприємств.
2. Нормативно-правове регулювання діяльності підприємств в Україні.
3. Економічні, організаційно-розпорядчі та соціально-психологічні методи управління: сутнісна характеристика і комплексність застосування у практиці господарювання.
4. Організаційна структура управління підприємством та її основні параметри.
5. Типи організаційних структур управління (лінійна, функціональна, лінійно-функціональна, дивізійна і матрична), їх переваги та недоліки.
6. Джерела формування оборотних коштів.
7. Призначення нормування (розрахунку нормативів) оборотних коштів.
8. Характеристика і форми прояву технічних, організаційних, економічних, соціальних та юридичних нововведень.

9. Прямий і опосередкований вплив окремих видів інноваційних процесів (новин, нововведень) на виробництво, економічні явища і соціальні процеси.
10. Публічні та приватні акціонерні товариства. Шляхи формування акціонерного капіталу.
11. Сутність депозитарної системи та електронного обігу акцій
12. Економічна роль та види фінансового посередництва. Обмеження діяльності фінансових посередників.
13. Стан фінансового посередництва в корпоративному секторі України.
14. Умови трансформації традиційного управління в стратегічне управління.
15. Відмінності між типами стратегій та альтернативними стратегіями.
16. Структура та зміст портфеля альтернативних стратегій. Оцінка альтернативних стратегій на основі матриці «товар-ринок».
17. Суб'єкти здійснення реструктуризації у залежності від форм власності та організаційно-правових форм підприємств.
18. Реструктуризація в системі корпоративного управління.
19. Санація підприємства в системі реструктуризації.
20. Банкрутство підприємства.
21. Методи прогнозування банкрутства: модель Альтмана (Z модель), модель Аргенті (А-модель), модель Спрінгейта, інші методи та підходи.
22. Робота з персоналом у системі заходів по реструктуризації.
23. Соціальні наслідки та результати реструктуризації.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Моделювання логістичних процесів у гнучких виробничих системах
2. Консолідація облікової інформації для контролінгу зовнішньоекономічної діяльності підприємства

3. Механізм еволюційного відбору фірм із різною суспільною відповідальністю
4. Актуальні питання економічної безпеки організацій
5. Методологія проведення стратегічного контролю за управлінням інтегрованими маркетинговими комунікаціями підприємств
6. Властивості економічної функціональності підприємства в інноваційному розвитку
7. Формування організаційно-мотиваційного забезпечення управління потоковими процесами підприємства на основі логістичного підходу
8. Роль системоутворювальних компонентів бухгалтерського обліку в забезпеченні безперервності діяльності
9. Тернарна аналітична система розроблення управлінських рішень
10. Типи організаційного забезпечення корпоративної інноваційної діяльності підприємств
11. Проектування ризик-менеджменту інвестиційних проектів підприємств
12. Цільові параметри планування інноваційного розвитку підприємства
13. Стратегія управління процесом професійного навчання кадрів на підприємствах
14. Методологічні засади оцінювання розмірів інтегрованих формувань
15. Рекламна стратегія: теоретичні положення та класифікація
16. Сутність та типи лояльності споживачів
17. Стадії відтворення нематеріальних ресурсів підприємства
18. Теоретичні передумови формування складових загальної стійкості підприємства
19. Консолідація оцінок доданої вартості та збалансованої системи показників підприємства
20. Значення стимулювання продажів у досягненні стратегічних цілей роздрібною торгівлю
21. Особливості інформаційного управління та інформаційних процесів на

промисловому підприємстві

22. Обґрунтування вибору конкурентної стратегії підприємства

23. Методологічні підходи до оцінювання та аналізу впливу взаємопов'язаних факторів на інноваційну спроможність підприємства

24. Формування концептуальних засад розвитку трудового потенціалу

25. Консолідація маркетингової інформації в управлінні інтегрованими корпоративними логістичними системами

26. Оптимізація інформаційно-аналітичної системи підприємства на базі інжинірингу.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Базилевич В.Д., Филюк Г.М. Природні монополії: монографія. – К.: Видавництво «Знання», 2006. – 367 с.
2. Баюра Д.О. Реструктуризація підприємств. Навчальний посібник. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2005. – 209 с.
3. □□Баюра Д.О. Система корпоративного управління в Україні: стан та перспективи розвитку: монографія К.: ВПЦ «Київський університет», 2009. – 288 с.
4. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р., № 436-IV Електронний ресурс. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
5. Грішнова О.А. Людський капітал України: стан, проблеми, перспективи відтворення: Монографія / Лич В.М., Бондар І.К., Лютий І.О., Грішнова О.А. та ін. За ред. В.М. Лича – К.: КНУБА, 2009. – Ч. I – 224 с., – Ч. II – 236 с.
6. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудові відносини: Підручник. 5-те видання, оновлене. – К.: Вид-во «Знання», 2011. – 390 с.
7. Економіка підприємства: Підручник / За ред. А.В. Шегди. – К.: Знання, 2006.

– 614 с.

8. □□Економічна теорія: Політекономія: підручник / За ред.. В.Д. Базилевича. – 8-

ме вид., перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2012. – 702 с.

9. Євтушевський В.А., Ковальська К.В. Стратегія корпоративного управління
К.: Знання, 2007. –287 с.

10. Ігнатюк А.І. Галузеві ринки: теорія, практика, напрямки регулювання..
Монографія. – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 465 с.

11. Корпоративный менеджмент: учеб. пособ. для вузов. / И.И. Мазур, В.Д.
Шапиро, Н.Г. Ольдерогге, В.И. Шейн. – М.: Омега-Л, 2010. – 784 с.

Додаткова

12. Мальська М.П. Корпоративне управління: теорія і практика: підручник. –
К.:

Центр учбової літератури, 2012. – 359 с.

13. Маркетинг: підручник / [Старостіна А.О., Длігач А.О., Гончарова Н.П.,
Крикавський Є.В. та ін.] ; за заг. ред. А.О. Старостіної. – К.: Знання, 2009. –
1070 с.

14. □□Методика аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств
державного сектору економіки, затверджена наказом Міністерства фінансів
України 14.02.2006 № 170 -Електронний ресурс. – Режим доступу:
<http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0332-06>.

15. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності
підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного

банкрутства чи доведення до банкрутства, затвержені наказом Міністерства
економіки України 19.01.2006 № 14 (у редакції наказу Міністерства
економіки України від 26.10.2010 № 1361) -Електронний ресурс. – Режим
доступу:http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=

16. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI -Електронний
ресурс. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.

17. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку №№ 1-35 □ Електронний ресурс □. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
18. □ □ Про акціонерні товариства: Закон України від 17 вересня 2008 р., № 514-VI.
19. Електронний ресурс □. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
20. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом. Закон України від 30 червня 1999 р. № 784-XIV -Електронний ресурс. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
21. Про господарські товариства: Закон України від 19 вересня 1991 р., № 1576 XII Електронний ресурс. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
22. □ □ Про оплату праці: Закон України від 20 квітня 1995 р. № 144/95ВР // Про оподаткування прибутку підприємств: Закон України від 22 травня 1997 р. № 283/97 ВР □ Електронний ресурс □. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
23. Соціальна відповідальність: теорія і практика розвитку: Монографія / Колот А.М., Грішнова О.А. та ін. – К.: КНЕУ, 2012. – 397 с.
24. Філюк Г.М. Конкуренція і монополія в епоху глобалізації: Монографія. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. – 404 с.
- □ □ Шегда А.В., Голованенко М.В. Ризики в підприємстві: оцінювання та управління / Навч. посібник. – К.: Видавництво «Знання», 2009. – 271 с.
25. □ Шегда А.В. Стратегічне управління: Підручник. – К.: ВПЦ «Університет», 2009. – 304 с.
26. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. № 435-IV □ Електронний ресурс. – Режим доступу: zakon.rada.gov.ua.
27. Цінні папери: підручник / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін., за ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2011. – 1094 с.
29. Brigham E.F., Gapenski L.C. Financial Management. Theory and Practice. Ninth Edition. – Chicago, N.Y. etc.: The Dryden Press. – 1999.
30. □ □ Elhanan Helpman, Gene M. Grossman Managerial Incentives and the International Organization of Production. - Cambridge University Press, 2002.

31. Hanson, Gordon H., Mataloni, Raymond J. and Slaughter, Matthew J. Vertical
32. Specialization in Multinational Firms. - University of California, San Diego,
2002.

Інформаційні ресурси

Періодичні видання України з проблем інноваційного розвитку:

33. <http://www.banker.com.ua> – Банківські новини
34. <http://www.business.ua> – журнал "Бизнес"
35. <http://www.expert.ua> – журнал " Експерт–Україна"
36. <http://www.dsnews.com.ua> – газета "Деловая Столиця"
37. <http://www.kommersant.ua> – газета " Коммерсант–Україна"
38. <http://www.companion.ua> – журнал "Компаньон"
39. <http://www.kontrakty.com.ua> – газета "Контракты"
40. <http://www.investgazeta.net> – "Українська інвестиційна газета"
31. <http://www.korrespondent.net> – Українська мережа новин
"Korrespondent.net"

Офіційні сайти державних органів влади:

42. <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1023-12> –
Офіційний сайт Верховної Ради України
43. <http://www.stat.gov.ua> – Офіційний сайт Державного статистичного
управління України
44. <http://www.biz-registr.com.ua/?ct=12> – Офіційний WWW-Регістр
бізнес-сайтів України і зарубіжжя
45. <http://www.min.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету міністрів України
46. <http://www.zoda.gov.ua> – Офіційний сайт Житомирської обласної
державної адміністрації
47. <http://www.zp.stat.gov.ua> – Офіційний сайт Житомирського обласного
управління статистики.

